

Klub turističkog proizvoda
Vektor za razvoj ruralnog područja

KATALOG ITINERERA

Pokazni itinereri nastali u okviru
Projekta međuteritorijalne suradnje LAG-ova "KLUB 7"

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

KLUB 7

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.
Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% HR

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Europska unija
Zajedno do fondova EU

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

KLUB 7

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.
Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% HR

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Europska unija
Zajedno do fondova EU

KATALOG ITINERERA

Pokazni itinereri nastali u okviru
Projekta međuteritorijalne suradnje LAG-ova "KLUB 7"

Impresum

Priredio: Luka Kik
Urednik: Anđela Cvjetković

Financiranje: Natječaj za provedbu Podmjere 19.3.
»Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a«
- provedba tipa operacije 19.3.2.
»Provedba aktivnosti projekta suradnje«
u okviru Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske
Datum prijave: 16. rujan 2022.
Datum donošenja Odluke o dodjeli sredstava: 30. studenog 2022.
Ugovorno tijelo: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnog razvoju
Vrijednost projekta: 1.220.585,30 kn/161.999,51 EUR
Trajanje projekta: 15 mjeseci

Naklada: 100 komada

Projektni partneri:
LAG "Terra liburna" - glavni partner
LAG Zagora
LAG Frankopan
LAG Marinianis
LAG Sjeverna Bilogora
LAG Šumanovci
LAG Bosutski niz

Kontakt:
Željko Marić - koordinador projekta
projekti.lag.terraliburna@gmail.com
+385 95 652 9088
www.terra-liburna.hr

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost projektnih partnera
i ne odražava nužno službena stajališta Europske unije.

Međuteritorijalni projekt suradnje LAG-ova "KLUB 7" nastao je kao odgovor na često identificirane probleme: problem plasmana lokalnih proizvoda na lokalnom tržištu, problem nedostatka povezanosti multisektorskih dionika u kreiranju ponude ruralne destinacije i problem održivog i aktivnog korištenja posjetiteljske infrastrukture povezane s kulturnom i prirodnom baštinom. Koncept Klubova turističkog projekta prepoznat je kao mogući vektor za razvoj unutarnjeg tržišta LAG područja.

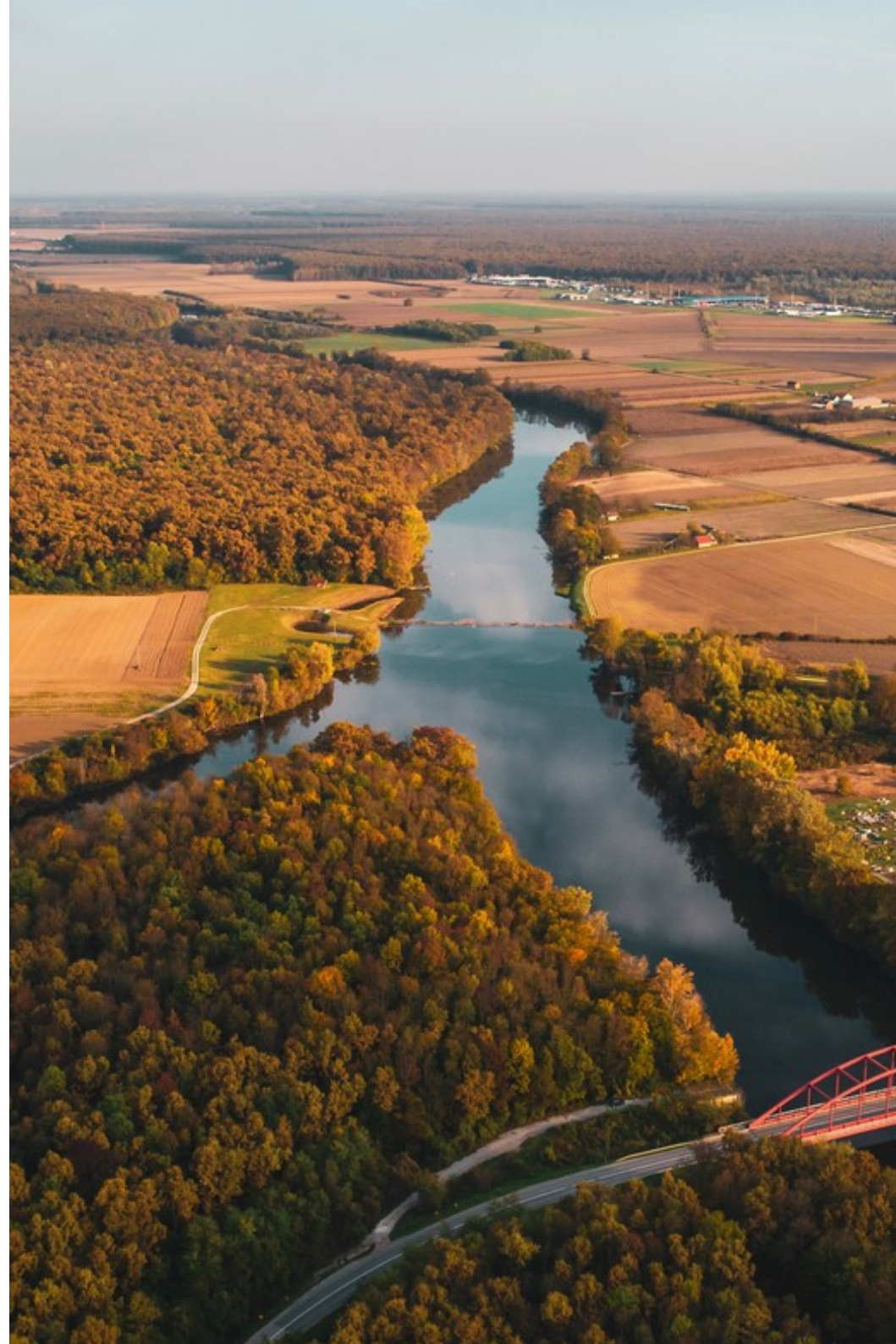
Klub turističkog proizvoda, kao oblik udruživanja, definira se kao formalizirani zajednički napor javnih i privatnih dionika čiji je glavni cilj unaprjeđenje postojećeg ili stvaranje novog turističkog proizvoda što doprinosi smanjenju troškova uključenih dionika koji su željni inovirati turističke proizvode i usluge na način da poboljšanjem vlastite ponude povećavaju konkurentnost na tržištu. Sporazum o suradnji sastoji se od lokalnih dionika koji izvode zajedničke turističke itinerere i kreiraju aktivni turistički proizvodi koji se temelji na lokalnim resursima i lokalnim komparativnim prednostima.

Ponuda u ruralnim područjima nedovoljno je oglašena, a suradnja među lokalnim dionicima koji su orijentirani ka pružanju roba i usluga za turizam nedostatna je da bi osigurala stalna primanja od primarnih ili diverzificiranih djelatnosti, kako na obiteljskim gospodarstvima, tako i kod drugih dionika koji upravljaju prirodnom i kulturnom baštinom, bave se ugostiteljskom djelatnošću ili drugim aktivnostima koje mogu doprinijeti kreiranju cjelovitih turističkih proizvoda.

Kao odgovor na brzi ritam suvremenog života intenzivno raste potražnja za nedirnutim ekološko čistim područjima i aktivnostima na otvorenom, a ruralni turizam može biti odgovor, kako za domaće, tako i za strane goste. Zanimljivi itinereri i turistički proizvodi satkani od lokalne tradicijske gastronomske ponude, tipičnih namirnica i proizvoda, specifičnih prirodnih i kulturnih lokaliteta i običaja nude mogućnost za razvoj značajnijih prihoda za lokalno stanovništvo.

U okviru projekta KLUB 7 provedene su edukacijske aktivnosti za lokalne dionike uključene u stvaranje ponude, ali su i testirani itinereri u okviru neformalnih partnerstava koja su temelj za moguće Klubove turističkog proizvoda.

Itinereri u ovom katalogu rezultat su koordiniranog rada lokalnih dionika na području 7 LAG-ova partnera i pilotno su provedeni u razdoblju od rujna 2022. godine do srpnja 2023. godine.

Putevima starih Slavena

U hladovini tajnovitog klanca, uz žubar hladnog potoka smjestio se slikovit zaseok Trebišća. Pozornica je to drevnih priča iz mitskog svijeta starih Slavena. Upoznajte njihova vjerovanja i bogove, te doživite duh nekih drugačijih i zaboravljenih vremena i običaja.

Mošćenička Draga – Potoki – Trebišća – Sučići – Sv.Petar – Mošćenička Draga
Duljina kružne staze: 8km

Trajanje: 6h (uključujući 3h hoda)

Staza nije tehnički zahtjevna,
no zahtjeva odgovarajuću obuču, obavezne tenisice!

PRIMJER ITINERERA NA PODRUČJU LAG-a TERRA LIBURNA

Biseri na dnu Panonskog mora

Pješačka staza Trebišća - Perun Pješačka tura Potoki – Trebišća – Sučići – Sv.Petar

10:00 *Okupljanje sudionika*
Okupljanje na autobusnoj stanici i prijevoz do Potoki

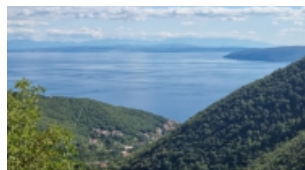
10:30 *Pješačenje 30 minuta, s interpretacijom*
Ruta Potoki - Trebišća

11:00 *Dolazak u selo Trebišća.*
Interpretacija mitološke dimenzije prostora uz predstavu na temu staroslavenske mitologije u režiji Teatra Perunika, na 5 lokacija unutar sela. Obilazak muzeja i posjet info centru i mlinu. Posjet izvoru i slapu, te piknik uz potok.

13:30 *Pješačenje 60 minuta, s interpretacijom*
Ruta Trebišća-Sučići-Sv. Petar

14:30 *Obilazak Mošćenica*
Prijevoz do Mošćenica. Obilazak starog grada i etnografske zbirke. Obilazak toša i interpretacija povijesti maslinarstva. Završetak ture u stražnici i igrani prizor za sudbenim stolom iz predstave Kandalora [scena iz Mošćeničkog statuta na staromošćeničkom; scenarij i režija Riccardo Staraj] u izvedbi Pučkog teatra.

10:00 *Ručak*
Konoba Al ponte
Tradicionalna i domaća jela spremljena od lokalnih namirnica: domaće tjestenine, gulaš, šparoge, pršut, sir, panceta, domaći slatki njoki punjene kremom od šljiva te istarski krafi flambirani ili u krušnim mrvicama.

Mitsko-povijesna staza "Trebišća – Perun", otvorena 2009. godine, pokušaj je da se posjetiteljima približi tko su zapravo Slaveni, što danas znamo o tome odakle su i zašto došli na ovo područje, te kakva su bila vjerovanja prema kojima su krojili život svoje zajednice. Izložena je i uzbudljiva priča o tome kako su tragovi te drevne prošlosti preživjeli tisućljeće nemirne povijesti da bi danas, djelić po djelić, bili sastavljeni u ono što znamo o svetoj prirodi ovog prostora.

Staza vodi na vrh Perun (880 m), a kraća ruta prolazi kroz netaknutu prirodu i očuvane zaseoke kanjona Potoške vale, u krilu planine Učke do mjesta gdje leži mitsko selo Trebišća. Uz mitsku dimenziju ovog prostora, bit će predstavljene i izuzetne ljepote ovoga prirodnoga krajolika te uspomene na težak, ali slikovit negdašnji život ljudi ovoga kraja.

Ovo područje bilo je od posebna značenja za prve slavenske doseljenike na Kvarner, o čemu govori i samo ime naselja: „treba“ je staroslavenska riječ za žrtvu, a brdo Perun koje se nalazi ponad Trebišća, dijeli ime sa vrhovnim bogom slavenske mitologije. Današnja Trebišća obuhvaćaju nekoliko tradicijskih objekata okružena hladom duboke šume i slapovima potoka. U samom srcu naselja se nalazi obnovljeni mlin, materijalni izraz prisutnosti Perunove moći tadašnjem čovjeku.

Interpretacijski sadržaji postavljeni u obnovljenom mlinu predstavljaju posjetitelju bogatu mitološku baštinu ovog kraja. Priča nas vodi više od pet stotina godina u povijest kada je mlin u Trebišćima izgrađen, pa sve do vremena dolaska prvih doseljenih Slavena kojima su Trebišća bila pozornica njihovih najsvetijih vjerovanja. Obnovljena mlinska tehnika prezentira tradicionalni način prerade brašna iz žita, koje nam prema starim slavenskim vjerovanjima donosi bog Veles, zaštitnik seljaka, pastira i stoke, darovatelj blagostanja i žitnog bogatstva.

Trebišća su središnja točka mitsko-povijesne staze Trebišća – Perun pune dužine 13 km, koja od Mošćeničke Drage vodi do vrha brda Perun. Staza sadrži 13 informativno-edukativnih ploča koje bogatim tekstualnim sadržajima popraćenim ilustracijama akademske grafičarke Ksenije Palamete opisuju značaj ovog područja i daju širi povijesni kontekst potreban za njegovo shvaćanje. Postavljeno je i 15 monumentalnih glinenih i kamenih ploča sa stihovima iz slavenskog folkloru koji opisuju Peruna i Velesa, te umjetničke skulpture akademskog kipara Ljuba de Karine duž staze. Skulpture povezuju glavne elemente staroslavenske mitologije i drevna božanstva Peruna (vrhovni bog neba i vatre, upravlja gromovima i munjama) i Velesa (bog kaosa, podzemlja i stočarstva) sa toponimima u krajoliku (vrh Perun, Volovski kuk), te opisuju vjerovanja vezana za izmjenu godišnjih doba (borba Velesa i Peruna), postanak svijeta i ostale ključne elemente slavenske mitologije.

Izlet podrazumijeva stručno vođenje iz Mošćeničke Drage pa sve do sela Trebišće, predstavu u selu baziranu na staroslavenskoj mitologiji, piknik na bazi lokalnih proizvoda, posjet izložbenom prostoru sa pregledom fotografija i mapa istraživanja područja i posjetu info

centru i obnovljenom mlinu, te povratak drugim putem prema crkvi Sv. Petra. Put traje između četiri i pet sati, a ukoliko grupa zahtjeva, može se popeti i na brdo Perun uz dodatnih sat vremena uspona.

Izlet je plod zajedničkih napora Općine Mošćenička Draga, Turističke zajednice Mošćenička Draga, Ekomuzeja Mošćenička Draga, turističkih vodiča, agencija i lokalnih ugostitelja.

Vremeplov pod zlatnom planinom

Na našem izletu ćemo obilaziti podnožje zlatne planine Mosor, s nekoliko lokaliteta povijesne, kulturne i prirodne iznimne važnosti. Koristiti ćemo se zaboravljenim putevima kuda je išla stara Rera, gdje teško danas možete sreći autobuse, a još rjeđe prosječnog turista.

Špilja Vranjača – Stella Croatica – Tvrđava Klis – Rijeka Jadro
Trajanje: 4 sata

PRIMJER ITINERERA NA PODRUČJU LAG-a ZAGORA

Vremeplov pod zlatnom planinom

Špilja Vranjača – Stella Croatica – Tvrđava Klis – Rijeka Jadro

08:30 Škola vožnje supermini old timera, brief tj. Upute za sve sudionike [30 minuta]

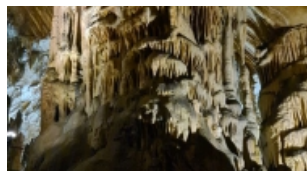
09:30 Start izleta restauriranim "Fićekima" s organiziranim zaustavljanjima („stopovima“), vožnjom u karavani

09:15 Špilja Vranjača

09:50 Stella Croatica

11:30 Tvrđava Klis

13:00 Rijeka Jadro

Rera je bila vlak koja je spajala Split sa seoskom unutrašnjosti i gradom Sinjom. Zbog sporosti vlaka nastale su mnoge priče, legende i vicevi, i tradicionalno pjevanje rere... Jedna od njih govori da ako propustiš vlak potrčiš na iduću stanicu i uhvatiš ga. Nakon 60.-tih godina nastupa mobilizacija Jugoslavije i fičo je tu odigrao važnu ulogu, te možemo reći da na svoj jedinstven način, preuzima ulogu rere. Postoji li zabavniji način obilaska, nego da se prisjetimo zlatnih vremena najomiljenijeg limenog ljubimca s naših prostora, apsolutnog vladara zaboravljenih puteva podnožja zlatne planine, njegovog veličanstva...fiće...

S obzirom na malen broj stanovnika, koji opada, Hrvatska je rijetka europska zemlja čija povijest razotkriva povijest cijeloga kontinenta. Osim što njoj je povijest turbulentna, te zbog toga u najmanju ruku kompleksna, utoliko je zanimljiva. U morima previranja vladara i vladavina, što god je od iznimne povijesne važnosti, a ističe se, te nadilazi ostalo sebi slično, zaslužuje pridjev zlatno. Zlatna je dolina Slavonije, svaka mladež je zlatna, zlatna je groznica, pamtimo zlatna vremena, a čak i Dioklecijanova palača ima najveća, najljepša pa zato i jesu...zlatna vrata... Postoji jedna primorska planina u srednjoj Dalmaciji, između Biokova i Kozjaka visine 1339m, poznata kao zlatna planina.

Današnji naziv Mosora je izvorno antički i nedvojbeno potječe od latiniziranoga ilirskog oronima Mons Massarumi grčkoga Massaronoros. Po nestručnim laičkim tumačenjima planinara, nastao bi od navodnoga francuskog "mons d'or" = zlatna planina.

Prva točka je rijeka Jadro. Bezbrojna je lista stvari na koje su Splitsčani ponosni. Jedna od njih je voda. Uobičajeno je reći da dobivamo vodu Dioklecijanovim akvaduktom iz doba Rima, iako ta tvrđnja nije u potpunosti točna. Ali koga briga za detaljiziranje. Akvadukt je obnovljen 1860-ih, i ruta kojom ide voda je ista kao iz doba Rima. Kvaliteta vode je vrhunska, kažu mnogi i bolja od one kupovne u boci.

Idući stop je Tvrđava Klis, srednjovjekovna fortica udaljena desetak kilometara od Splita. Južni dio gleda na Split sve do Italije, a sjeverni na selo sve do Bosne i Hercegovine. Svojom prošlošću nas vraća u doba Ilira, tj. Delmata koji su boravili na ovim prostorima, pa preko hrvatskih kraljeva, do 15st. i doba Osmanlija kad je tvrđava odigrala važnu ulogu u obrani. Petar Kružić na čelu Kliskih Uskoka uspješno je odolijevao brojčano nadmoćnom neprijatelju dvadesetak godina, ali nije uspio obraniti moćnu tvrđavu od osvajanja. I nakon pada u osmanlijske ruke tako ostaje nekih 111 godina. Zbog svog položaja između dvaju planinskih lanaca Mosora i Kozjaka, poznata je kao "ključ Dalmacije" dijeleći Mediteran i Balkan. "Teško Klisu jer je na kamenu, i kamenu jer je Klis na njemu". Stručno vođenje i prezentaciju oružja uprizoriti će nam najpoznatiji kliški uskok.

Špilja Vranjača nalazi se u srcu Dalmatinske zagore, u naselju Kotlenice, i na samo 10 minuta vožnje od Dugopolja. Špilja je smještena u podnožju središnjega dijela zlatne planine Mosor, s njegove sjeverne strane i sastoji se od dva dijela. Ulazni dio, bez špiljskih ukrasa, poznat je mještanima od davnina, dok je drugi dio otkrio vlasnik zemljišta na kojemu se nalazi špilja, g. Stipe Punda, 1903. godine. Specifičnost ove špilje je da je unutarnja temperatura konstantna cijele godine i iznosi oko 15° C. Prepuna stalaktita i stalagmita, špiljskih stupova i arkada, Vranjača je jedan od najljepših bisera

prirode krškog kraja, a 1963. godine proglašena je zaštićenim geomorfološkim spomenikom prirode. Spomenut ćemo i veliko otvorenje spilje za javnost, te posjet kraljice Marije Karadordević i prestolonasljednika Petra. Stručno vođenje održat će nam Marko Punda koji čuva i skrbi o špilji.

Najmlada kći u obitelji Dabelić, Melita, osmislila je brand Stella Croatica, želeći tradicionalnim proizvodima dati novo lice. Pažljivo je prikupljala tradicionalne recepture kao i tajne o pripremi slastica koje su se njegovale i čuvala u obiteljima dalmatinskih otoka. Svojom je nastojanjem željela sačuvati gastronomsku baštinu od zaborava. Priča je zaokružena izgradnjom posebnog prostora za predstavljanje jedne od najvažnijih kultura u Dalmaciji, utkane u brojne tradicionalne proizvode. Muzej posvećen maslini živi je svjedok baštine i centralna točka svakog posjeta. Nakon obilaska proizvodnog pogona, agroparka, i muzeja masline, ručat ćemo u dalmatinskom selu.

Nakon ručka čeka nas nastup KUD-a Pleter Dugopolje – tradicijska glazbala i napjevi. Degustacija lijeka za duh i tijelo – rakija. Život je pjesma, dio je karaktera lokalnog stanovništva, i kao takva skriva i otkriva dio naše povijesti kao pravi simbol Zagore. Pjesma, glazba i ples odražavaju kako se živi, i kako se živjelo. Pjevanje rere, sviranje zaboravljenih instrumenata Zagore, narodni plesovi, svojevrsna su priča za sebe, i dio nematerijalne baštine dalmatinskog sela!

LAG Frankopan
Ivane Brlić Mažuranić 2b, 47300 Ogulin
info.lag.frankopan@gmail.com

Radost u prirodi u skrivenom kutku Hrvatske

Posebna znamenitost Slunja je vodeničarsko naselje Rastoke, koje je zbog svoje prirodne, etnografske i arhitektonske vrijednosti, prema Zakonu o zaštiti prirode, stavljeno pod posebnu zaštitu te kao ruralna cjelina upisano u registar nepokretnih spomenika kulture.

Stari grad Cetin - Rastoke - Izvor Slunjčice - Slunj
Trajanje: 6h
Staza nije tehnički zahtjevna i prilagođena je za djecu, no zahtjeva odgovarajuću obuću jer pogotovo u jesenskim i zimskim uvjetima staza može biti skliska i pomalo blatnjava.

PRIMJER ITINERERA NA PODRUČJU LAG-a FRANKOPAN

Posjet skrivenom kutku Hrvatske

Stari grad Cetin - Rastoke - Izvor Slunjčice - Slunj

10:00 Okupljanje sudionika

10:30 Vožnja automobilom 20 minuta, Stari grad Cetin Interpretacija članova Udruge Cetin 1527. koja čuva i promiče hrvatsku državnu i narodnu povijest i uljudbu, državnopravne tradicije Kraljevine Hrvatske i uspomenu na velikane hrvatske povijesti.

11:30 Dolazak u Rastoke. Istraživanje Rastoke te opuštanje u očaravajućoj prirodi naših rijeka i brojnih slapova. Ne dopustite da išta prođe nezapaženo, a za to će se pobrinuti naš vodič kroz brojne zanimljive priče i mitove!

13:30 Izvor rijeke Slunjčice Slunjčica je vrlo kratka rijeka, ali je jedna od najljepših u Hrvatskoj. Tipična je krška rijeka sa sedrenim barijerama, slapovima i u jezerenim dijelovima. Njezin predivan jezerski izvor nalazi se kod Slunja.

14:30 Ručak Tradicionalna i domaća jela spremljena od lokalnih namirnica

16:00 OPG Magdić Posjet destileriji uz prezentaciju izrade, gdje ćete imati mogućnost kušati velik broj domaćih rakija i likera poput: Šljivovice, orahovca, viljamovke, višnjevca, medovače, lozovače, likera od borovnice i puno drugih sve EKO proizvedene, vrhunske kvalitete!

Putovanje počinje u starom gradu Cetinu, stoljećima grubo bran Hrvatske, na kojem se branila ne samo Hrvatska nego i Europa. Stari grad Cetin se nalazi u malom selu Podcetinju. Prvi put se spominje u 14. stoljeću i razlikovao se od ostalih utvrda u Hrvatskoj tog doba. Bio je opasan dvostrukim redom bedema ukupne visine 18 m. Osim što je stoljećima imao važnu ulogu u obrani Hrvatske, značajan je i po poznatom hrvatskom saboru iz 1527. Naime, nakon poraza od strane Turaka i pogibije mađarsko-hrvatskog kralja Ludovika II., hrvatsko plemstvo se okupilo u Cetinu kako bi odlučilo o daljnjoj strategiji. Na saboru je odlučeno da se Ferdinand Habsburški prizna za hrvatskog kralja, te da Hrvatska uđe u sastav Habsburške Monarhije. Tada je na pečatu Cetinske povelje po prvi put službeno korištena šahovnica. U Cetin se dolazi nakon 20 minuta automobilske vožnje i tu se posjetitelji zadržavaju oko sat vremena.

Potom se kreće u sam razgled Rastoka, u području grada Slunja, počevši iznad posljednjih slapova, spuštanjem u Donje Rastoke prelaskom jednog od najstarijih mostova, posjećivanjem mlinice i imanja rastočkih starosjedioaca. U Donjim Rastokama prisutna je stara mlinica, kod koje se detaljno opisuje i pokazuje rad starog mlina. Moguće je tom prilikom kupiti razne proizvode od žitarica.

Lokacija izuzetne ljepote, Rastoke su nastale igrom prirode koja zeleno modre vode rijeke Slunjčice prelijeva preko sedrenih stijena u rijeku Koranu, stvarajući pritom mnoštvo slapova, brzaca, malih jezera i kaskada. Prije više od tri stotine godina ispreplele se u to bogatstvo hridi i otočića mlinarsko naselje s vodenim mlinovima, stupama, koševima i ganjcima, čime je stvoren savršeni sklad između čovjeka i prirode, koji u Rastokama postoji sve do današnjih dana.

Po završetku upoznavanja sa starim načinima rada, koja su se još održala do danas, put se nastavlja prema Gornjim Rastokama, gdje se nalaze najljepša rastočka imanja. Nakon obilaska nastavlja se do novouređene šetnice i vidikovca gdje završava obilazak ovog hrvatskog dragulja.

Iduća etapa je izvor rijeke Slunjčice. Slunjčica je kratka rijeka, ali jedna od najljepših u Hrvatskoj. Tipična je krška rijeka sa sedrenim barijerama, slapovima i ujezerenim dijelovima. Njezin predivan jezerski izvor, nestvarno modre boje, nalazi se kod Slunja na 240 m nadmorske visine. Idealno je mjesto za šetnju, uživanje u prirodi i odmor. Stazu duž rječice, u netaknutoj prirodi, duga je preko 7 km. Stazu prati lagano hodanje bez većih uspona. Na početku staze nalaze se dvije drvene nadstrešnice, a postavljen je veliki broj klupica i mjesta za odmor. Tu su prisutne i oznake u obliku crvenih točki i drvene oznake duž cijele staze.

Povratkom u Slunj slijedi upoznavanje i degustacija lokalnih proizvoda. Brašno iz rastočkih mlinova, basa, jogurt i sirevi iz Rakovice, potom med iz Cetingrada, rakije i likeri iz Slunja, pastrva iz Gacke, lički krumpir, kobasice od goranske divljači i domaća vina dobili su stol kakav zaslužuju na savršenoj lokaciji - u Restoranu Ambar koji se smjestio uz Napoleonov magazin, a povrh Rastoka i dvaju rijeka, koji zajedno čine jednu od

najljepših vizura u Hrvatskoj.

Već dobro poznate u Hrvatskoj, voćne likere i rakije Tabora Magdić s jedinstvenim proizvodima poput "Rakija TO GO" i najpoznatija rakija, s upečatljivim imenom "Jebenaica" moguće je kušati u novo otvorenoj destileriji i kušaoni koja se nalazi tik pored Rastoka. Rakije i likere ne samo da je moguće kušati nego će g. Magdić otkriti sve tajne njihove proizvodnje u destileriji!

Lokacije navedene u događaju prezentirati će vodiči. Predviđeno je višesatno razgledavanje u prirodi, detaljno upoznavanje utvrde Cetin i naselja Rastoke, ručak te degustacija lokalnih specijaliteta.

LAG "Marinianis"
Ul. Josipa Kozarca 1, 33520, Slatina
lag.marinianis@gmail.com

Biseri na dnu Panonskog mora

Prije 23 milijuna godina, većina slavonskog tla bila je prekrivena Panonskim morem. Ispod površine modrog pokrivača cvjetao je davno izumrli životinjski i biljni svijet. Papuk, danas geološki najraznolikija planina Hrvatske, bio je tek otok u velikom moru na kojemu su živjele čudnovate životinje: sabljaste mačke, praslonovi i mioćenski nosorazi. Danas su tu izniknuli pravi slavonski biseri.

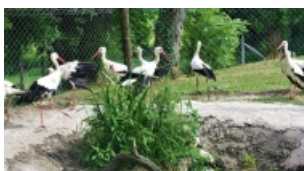
Višnjica – Naskovci – Slatina – Voćin – Gornji Meljani
Trajanje: trodnevni itinerer, idealna destinacija za vikend odmor

PRIMJER ITINERERA NA PODRUČJU LAG-a MARINIANIS Biseri na dnu Panonskog mora Višnjica – Naskovci – Slatina – Voćin – Gornji Meljani

Dan 1 Okupljanje sudionika
Check in Hotel Višnjica – večera u hotelu i noćenje

Dan 2
10:30 Posjetiteljski centar „Dravska priča“ [Naskovci]
12:00 Ručak na obali rijeke Drave
14:30 Višnjica [obilazak i rekreacija]
20:00 Večera u hotelu i noćenje

Dan 3
10:00 Predavanja [EPIcentar Sequoia Slatina]
13:00 Ručak [EPIcentar Sequoia Slatina]
14:30 EPIcentar Sequoia Slatina [obilazak]
15:30 Posjet Zavičajnom muzeju Slatina
17:30 GEO info centar [Voćin]
19:30 OPG „MAŠALA“ [obilazak i večera] [Gornji Meljani]

Putujući dnom nekadašnjeg Panonskog mora od pjeskovite obale rijeke Drave do podnožja zelenih obronaka Papuka, ovaj itinerer predstavlja najznačajnije i najistaknutije prirodne, kulturne, povijesne i gastronomske bisere ovog područja.

Sudionici se okupljaju prvi dan u Hotelu Višnjica, dio istoimenog agro – turističkog imanja. Imanje Višnjica, nalazi se na području nekadašnje pustare te ima povijest i tradiciju dugu više od dvije stotine godina. Prvi puta se spominje početkom 19. stoljeća. Imanjem su svojevremeno gospodarile plemenitaške obitelji: obitelj Pejačević, njemačka kneževska obitelj Schaumburg-Lippe te grofovsko obitelj Drašković, koja je podigla imanje na zavidnu kulturnu i gospodarsku razinu tadašnjeg vremena. Danas je imanje Višnjica u privatnom vlasništvu, obuhvaća hotel, ergelu i farmu te predstavlja bogatu ruralnu baštinu šireg područja. U bogatoj ponudi imanja posebno se ističe gastronomska ponuda u rustikalnom ambijentu, koja se sastoji od tradicionalnih slavonskih specijaliteta spremljenih od namirnica iz isključivo vlastitog uzgoja. Uz stručno vodstvo, posjetitelji će uživati u obilasku imanja u popodnevnom satima i rekreaciji na otvorenom, te posjetiti mini sajam malih izlagača domaćih proizvoda, karakterističnih za ovo područje.

Jutarnji dio dana pak provodi se u Naskovcima, gdje se u nedavno obnovljenom ljetnikovcu obitelji grofa Draškovića iz 19. st. smjestio Posjetiteljski centar „Dravska priča“, biser u središtu zaštićene prirode. Ovaj interaktivni centar namijenjen je učenicima i studentima, prirodoslovcima, ekolozima, ornitolozima, rekreativcima, biciklistima te, prije svega, svim ljubiteljima prirode. Naglasak centra je na podizanju svijesti o važnosti bioraznolikosti, očuvanju prirodne baštine i edukaciji posjetitelja u skladu s tim, kroz zanimljive interaktivne sadržaje.

Unutar objekta nalaze se prostori za prezentaciju i edukaciju, edukativni kutak, bio-istraživačka stanica, zimski vrt te smještajni kapaciteti. Svaki prostor čini zasebnu tematsku cjelinu i priča svoju priču kroz video i audio sadržaje. U vanjskom okruženju nalazi se zaštićeni spomenik parkovne arhitekture sa različitim sadržajima za posjetitelje: oporavilište za bijele rode, vrt mirisnih doživljaja, dječje igralište, voćnjak, edukativni povrtnjak, sjenica, Vodena i Zelena učionica za provedbu edukativnih programa na otvorenom, hoteli za kukce, labirint u obliku sove, dječje igralište te 3D grafitima oslikana površina koja prikazuje tok rijeke Drave. Dodatni sadržaj za posjetitelje predstavljaju 2 kilometra duga poučna staza „Dravi u zagrljaj“ koja je opremljena sa 20 informativno – edukativnih ploča, odmorištem za posjetitelje i promatračnicom za ptice na obali rijeke Drave te biciklistička staza sa odmorištem za bicikliste koja se nalazi u neposrednoj blizini centra.

Posjetitelji će se u posljednjem danu programa moći opširno upoznati sa Sequoioim i bliskim njog EPIcentru Slatina. Naime, jedan od najistaknutijih bisera slatinskog kraja je zeleni stoljetni div – mamutovac Sequoia. Pretpostavlja se da je ovo divovsko stablo donijela i zasadila plemićka obitelj Pejačević koja je na ovim prostorima gospodarila između 1750. i 1840. godine. Danas je Sequoia dosegla visinu od 33 metra,

ima opseg od gotovo 4 metra i zaštićena je kao spomenik prirode od 1967. godine kao jedini zaštićeni primjerak ove vrste u Hrvatskoj. Ovaj gigant predstavlja srce i okosnicu Posjetiteljsko – interpretacijskog centra „EPIcentar Sequoia Slatina“.

Centar se nalazi u neposrednoj blizini Sequoie. Sastoji se od interpretacijskog centra s multimedijalnim sadržajem o životu stanovnika Slatine u vrijeme Pejačevića, prostora za edukacije i prezentacije, konferencijske dvorane i restorana. U potkrovlju objekta nalazi se hostel sa velikim dnevnim boravkom iz kojeg se kroz panoramski prozor pruža pogled na veličanstveno stablo. Zgradu posjetiteljskog centra okružuje uređeni park sa zanimljivim sadržajima, kako za odrasle, tako i za najmlađe.

Istoga dana posjećuje se Zavičajni muzej Slatina, osnovan 1984. godine. Danas suvremeno opremljeni muzej nalazi se u zgradi Starog kotara koja je izgrađena sredinom 19. stoljeća te ima stalni postav. Posjetitelji će prilikom posjeta muzeju imati priliku uroniti u tisuću godina staru povijest i kulturnu baštinu slatinskog kraja.

U popodnevnom satima slijedi upoznavanje sa još jednim biserom na obroncima Papuka – GEO info centar. GEO info centar nalazi se unutar zaštićenog područja geoparka Papuk koji je pod zaštitom UNESCO-a još od 2007. godine te je član Svjetske mreže geoparkova i Europske mreže geoparkova, kao prvi u Hrvatskoj. Posjetitelji će moći putem interaktivnih i multimedijalnih sadržaja posegnuti milijunima godina u povijest i upoznati se sa bogatom geološkom, biološkom i kulturno-povijesnom baštinom Papuka. Kroz 6D projekcije u višeosjetilnoj kino-dvorani posjetitelji će saznati i doživjeti kako je nastajao naš planet te kako se razvijao život na papučkom području od nastanka svijeta do danas.

Nedaleko od GEO info centra u Voćinu, u kontaktnoj zoni Parka prirode Papuk, nalazi se gotička crkva Pohodjenja Blažene Djevice Marije koja datira s kraja 15. stoljeća te Svetište Gospe Voćinske, najveće marijansko svetište u ovom dijelu Hrvatske. Crkva je iznimno vrijedno kulturno dobro. Za vrijeme Domovinskog rata potpuno je razorena, a zahvaljujući sačuvanoj dokumentaciji u cijelosti je rekonstruirana.

Putovanje završava na Obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu „Mašala“. Malo poljoprivredno gospodarstvo sa sjedištem u Slatini, te imanjem koje je smješteno u Gornji Meljani, na području Općine Voćin, osnovano je 2020. godine i bavi se proizvodnjom mesa i suhomesnatih slavonskih delicija. Ovaj gastronomski biser rezultat je hobija vlasnika, Gordona Turka, i vodi nas u carstvo ukusa i mirisa tradicije.

LAG Sjeverna Bilogora
Braće Radić 28, 43226 Veliko Trojstvo
lag.sjeverna.bilogora@gmail.com

Bilogorska magija u sedlu

Bilogorski ruralni kraj doziva zelenim pjevom zavičaja. Zaputite se konjskim tragovima i upoznajte vrijedne bilogorske ljude koji spajaju baštinu predaka, krajolik i radosno rzanje konja. Posjetite dom začudnih bilogorskih mitoloških bića na ledima bića nepresušne vatre i kraljevske plahosti.

Konjička turistička staza – Romska kuća/Romano Kher (Maglenča) – obrt Aro (Velika Pisanica) – „Maleni brijeg“ – OPG Rebić
Ukupna duljina konjičke staze: 90km

Trajanje: 6 sati

Staza zahtjeva odgovarajuću obuću (tenisice) i odjeću (traperice, udobna sportska majica, jakna) sukladno vremenskih uvjetima. Ostala oprema je osigurana [oprema za jahanje i oprema za vožnju quadom].

PRIMJER ITINERERA NA PODRUČJU LAG-a SJEVERNA BILOGORA

Bilogorska magija u sedlu

Konjička turistička staza – Maglenča – Velika Pisanica – „Svijetle pruge“ – Ribnjačka – Veliko Trojstvo

10:00 Bilogorska konjička turistička staza

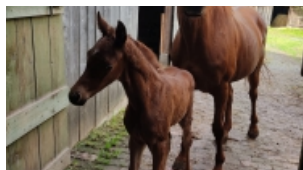
Romska kuća/Romano Kher (Maglenča)

Aro, obrt za preradu sokova (Velika Pisanica)

„Svijetle pruge“, Galerija drvenih skulptura na otvorenom

Agroturizam „Na Malenom brijegu“ (Ribnjačka)

OPG „Rebić“ (Veliko Trojstvo)

Bilogorska konjička turistička staza prva je međunarodno certificirana konjička turistička staza i jedina takva u Hrvatskoj. Na njoj se nalazi sjedište ENGEA Hrvatska, međunarodne udruge konjičkog turizma i nacionalne udruge konjičkih turističkih vodiča. U suradnji s međunarodnom udrugom konjičkog turizma ENGEA Italija, 2016. godine certificirana je prva u Hrvatskoj „Bilogorska konjička staza“ s ISO certifikatom, duga 90 kilometara i s dvadesetak Horse welcome punktova.

Prva etapa itinerera je Romska kuća/Homano Kher. Tradicionalna drvena kuća autohtonih hrvatskih Roma Lovara nalazi se u naselju Maglenča. Romi Lovari su Romi koji žive u čvrstom objektu. Romska kuća je tradicijski i turistički objekt jedinstven u Europi. U kući je postavljena trojezična izložba [hrvatsko-romsko-engleska] njihove povijesti i tradicije. Uz objekt imaju zasađeno polje lavande. Život Roma Lovara usko je povezan s konjima, a bili su posebno vješti u liječenju njihovih bolesti. Registrirani su kao Horse welcome punkt.

Nakon Romske kuće dolazimo do Velike Pisanice gdje se nalazi Aro, svestrani obiteljski obrt za proizvodnju sokova mađarskih korijena. Njihova priča počinje pokretanjem OPG-a Pali koji se bavi proizvodnjom ploda aronije na površini od 1 ha [1500 sadnica]. Praslomkom vremena došlo je do potrebe proširenja poslovanja te su se odlučili na pokretanje obrta Aro koji se bavi preradom za vlastite potrebe i uslugom prerade voća za druge proizvođače. Bave se proizvodnjom prirodnih sokova od različitog voća, a za odrasle čarobiraju likere i „vatrenu vodu“ [rakije od voća iz vlastitog uzgoja i džin]. Uslužno nude i strojno branje aronije i šipka. Za konje i njihove jahače uvijek u pripremi čekaju ukusne jabučice. Sljedeći korak je bio otvaranje kušaonice pa se sada kod njih mogu kušati različite prirodne, tekuće delicije.

Agroturizam „Na Malenom brijegu“ ima zanimljivu priču iza sebe. Bila jednom jedna stoljetna krušnica crnica iz Ribnjačke. Ispod njene bujne krošnje divanili se momak iz Lasovca i djevojka iz Ribnjačke. Obećao je tada momak vječnu ljubav i vjernost, kućicu prepunu radosti i dječicu na ljuljačkama isprepletenih s kruškinih grana. Raziigrano djetinjstvo bilo je ispunjeno pričama o začudnim bilogorskim bićima koje kazivači nazivaju danje.

U bližoj nam prošlosti, krušnica je opet odigrala ljubavnu ulogu i spojila dvoje mladih u spomenuto obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo „Na Malenom brijegu“. Bave se uzgojem toplokrvnih konja, ovaca pasmine romanovska i raznom domaćom peradi. Oni su i čuvari bilogorske mitološke baštine. Kod njih možete jahati, jesti domaću tradicionalnu hranu, piti domaće vino i prirodne sokove od bazge i višnje. Spavati i buditi se s vilinskim pletenicama, tražiti skrivena blaga bilogorskih divova Veda, piknikovati u Carskom jarku i upoznati druga začudna bilogorska bića.

Prolazeći Bilogorskom konjičkom stazom istražuju se obronci Bilogore. Na stazi se mogu susresti seoska domaćinstva s bogatom gastronomskom ponudom bilogorske domaće hrane i sudionici se mogu okrijepiti rznom „štiklicom“ bilogorskog vina iz vinarija s

Bilogorske vinske ceste te jednostavno uživati u bilogorskom zelenilu. U otkrivanju prate certificirani konjički turistički vodiči koji pomažu i stoje na usluzi u novim avanturama. Osim što moraju poznavati konje, opremu i biti iskusni jahači, vodiči se brinu o konjima, njihovom zdravlju, hrani i zbrinjavanju. Moraju poznavati i prometne propise, biti upoznati s kulturom kraja kojim prolaze, poviješću, florom, faunom i divljači koja obitava u šumama kroz koje se prolazi.

Na putu od „Malenog brijega“ do OPG-a Rebić postavljene su „Svijetle pruge“, čuvari šumskih bića i prolaznika. One su galerija drvenih skulptura na otvorenom. Ovdje studenti 3. i 4. godine Kiparskog odsjeka Akademije likovnih umjetnosti iz Zagreba, te po jedan afirmirani gost umjetnik, na kraju školske godine održavaju terensku nastavu u šumi izradom vlastitih radova – skulptura u drvu prema zadanoj temi.

Supružnici Tamara i Zoran Rebić dolaze nam iz Velikog Trojstva i bave se kobiljim mlijekom. U mužnju su krenuli zbog respiratornih problema svojih dvaju sinova kojima je svakodnevna konzumacija kobiljeg mlijeka uspješno ublažila naporne respiratorne probleme. Osim što prodaju svježe i smrznuto kobilje mlijeko, proizvode i kozmetiku s kobiljim mlijekom: sapun, revitalizirajući šampon, njegujući losion za tijelo, blagotvornu kremu i bilogorski balzam. Ova mlada obitelj pionir je u proizvodnji kozmetike od kobiljeg mlijeka na području RH. Prvo je stvoren sapun od kobiljeg mlijeka koji je oduševio njihove prijatelje. Zatim je napravljena krema koja je osvojila ljude svojim blagotvornim učinkom na kožu. U daljnjem razvoju ostalih proizvoda imali su pomoć stručnjaka i farmaceuta koji su njihovu recepturu doveli do savršenstva. I tako je nastala prirodna kozmetika s kobiljim mlijekom Mabrouk. Ime je dobila po njihovom pastuhu Mabrouku Amoru koji je spojio Zorana i Tamaru u obitelj. Riječ Mabrouk na arapskom znači „blagoslov“.

LAG Šumanovci
Vladimira Nazora 131, 32257 Drenovci
sumanovci.lag@gmail.com

Kroz ljepote slavonske tradicije

Usporiti ritam, doživjeti lokalno, uživati u miru i tišini, osjetiti tradicijski ambijent, otkriti ljepotu slavonske šume, energiju vode i ukusne i fine lokalne specijalitete...prava idila za urbane putnike uz poznatu spačvansku šumu i rijeku Savu.

**Slavonska kuća - Muzej Hrvatskih šuma
- Svetište Šumanovci - Šokačka Lady**
Trajanje: 7 sati
[1 sat i 30 minuta vožnje organiziranim prijevozom do mjesta održavanja programa, 30 minuta hoda, 5 sati programa izleta]

PRIMJER ITINERERA NA PODRUČJU LAG-a ŠUMANOVCI Kroz ljepote slavonske tradicije Slavonska kuća - Bošnjaci - Šumanovci - Županja

- 9:00** Okupljanje sudionika, Bošnjaci
Predstavljanje slavonskog doručka u Slavonskoj kući (Bošnjaci) proizvođača domaćih proizvoda. Posluživanje doručka se sastoji od suhomesnatih proizvoda, mliječnih proizvoda (domaći sir, kajmak, jogurt), slatkih namaza, pečenja tradicionalnih poderanih gaća, domaćih sokova i likera.
- 11:00** Šumarski muzej, Bošnjaci
Obilazak muzeja uz stručnog vodiča: predstaviti će radove u šumi od sadnje sjemena, preko sječe i izrade drvnih sortimenata, izvoza trupaca, pa sve do zaštite šume te biljnih i životinjskih vrsta koje obitavaju na ovom području. Polazak prema svetištu Šumanovci [organizirani prijevoz]
- 12:10** Dolazak pred svetište Šumanovci
Pješačenje 20 minuta do centralnog dijela svetišta
Predstavljanje svetišta i obilazak uz interpretaciju
Kratki odmor među stoljetnim hrastovima: među hrastovima postavljeni su drveni stolovi i klupe za odmor posjetitelja
Polazak prema Županji
- 14:00** Posjet domaćinstvu Šokačka Lady (Županja) - predstavljanje seoskog turizma - domaćin
Tradicionalni slavonski ručak: slavonski čobanac, svinjsko pečenje, tradicionalni tački punjeni pekmezom i knedle od šljiva.
- 16:00** Radionica ukrašavanja tikvica
Tradicionalno slavonsko ukrašavanje tikvica različitim motivima uz interpretaciju
Marijana i Zdravko Bušić - voditelj radionice

Ambar, štagalj, štala, kuća gospodara s namještajem s kraja 19. i početka 20. stoljeća, ukupno četiri objekta, tipično prostrano dvorište, vrhunac tradicijske arhitekture. Tako izgleda obnovljena Slavonska kuća, posvećena životu na selu. Kao Centar za promociju poljoprivrede i ruralnog razvoja s multimedijalnom dvoranom, info pultom i suvenirnicom, otvorena je prošle godine i obavezna je postaja tokom odmora u Bošnjacima. Mjesto okupljanja sudionika, Slavonska kuća poslužiti će gostima tradicionalni slavonski doručak od domaćih proizvoda lokalnih proizvođača, uz pečenje tradicionalnih „poderanih gaća“ šokačkih snaša.

Šumsku avanturu se započinje u atraktivnom Šumarskom muzeju. Šumarski muzej smješten je u centru Bošnjaka, u zgradi sagrađenoj davne 1869. godine. Otvoren je 2007. godine te predstavlja bližu i daljnju povijest šumarstva ovog kraja, a poglavito Spačvanskog bazena poznatog po šumi hrasta lužnjaka, odnosno na daleko znanog slavonskog hrasta.

Šumar i poznati hrvatski pisac Josip Kozarac u "Slavonskoj šumi" napisao je: "Tko je jedanput bio u toj našoj drevnoj šumi, s onim divnim stablarjem, spravnim, čistim i visokim, kao da je saliveno, taj je ne može nikad zaboraviti!". U toj drevnoj Slavonskoj šumi krije se najstarije svetište na području Vukovarsko-srijemske županije, a datira iz 14. stoljeća: Svetište Majke dobre nade - Šumanovci. Na mjestu današnjeg svetišta alšanski grofovi izgradili su franjevački samostan, a za što su 1373. godine dobili i dopuštenje pape Grgura XI. Franjevci su sagradili i crkvu sv. Marije koja se postupno razvija u proštenište. Godine 1376. papa Grgur XI. daje posebne oprostite vjernicima koji hodočaste u Šumanovce. Za vrijeme Turaka svetište je stradalo, no nakon njihove vladavine ponovo postaje mjesto hodočašća. Godine 1822. izgrađena je u Šumanovcima nova crkva u kojoj je izložen kip uznesenja Marijina.

Nekoliko stotina metara od svetišta u šumi Hrastovo izgrađena je kapelica i iskopan bunar. Bunar ima svoju, kažu, legendu koju je opjevala u svojoj pjesmi Šumanovci poznata pjesnikinja Slavonije Mara Švel Gamiršek. U selu je živjela Anna Antoniutti, čiji je muž gradio crkvu u selu. Imali su sina koji se odao poroku pića i kći koja se razboljela i umrla u desetoj godini. Majka je plakala i izgubila vid, ostala poluslijepa. Uснуla je Gospu Šumanovačku koja joj je kazala da se kod sedmog hrasta, a bilo je tada više od 400 golemih hrastova u tom dijelu šume, iskopa bunar, opere oči i vidjet će kao prije. Anna je to učinila 1905. i progledala. Njen sin se ostavio pića i postao fratar, pričaju mještani Đurića. A pravo čudo dogodilo se u svibnju 2014. godine, za vrijeme nezapamćenih poplava koje su poharale sela u istočnom dijelu županjske Posavine. Podivljala Sava odnijela je sve pred sobom, a vodena stihija zaustavila se pred svetištem Šumanovci. Nikome nije jasno kako je silovita mutna voda samo skrenula i zaobišla groblje, kapelicu i bunar koji se nalaze na nižem terenu od onoga kamo je skrenula. Brojni će mještani poplavljenih sela za blagdan Velike Gospe ponovno pohoditi Skrovitu Gospu Šumanovačku, pomoliti se i zapaliti svijeću iz zahvalnosti jer im je u katastrofi, koja ih je zadesila, spasila život. Sjenovita hrastova šuma, vjetar koji struji kroz krošnje pružaju putniku namjerniku poseban

ugodaj, pa se svatko rado ponovno vraća u vrijeme marijanskih pobožnosti u svetište Šumanovci.

„Šokačka lady“ u vlasništvu obitelji Maroševac, otvorena je 2022. godine u Županji i znatno obogatila turističku ponudu grada na Savi te mu dala originalan štih. Vrijedni supružnici Kata i Marko, neumorni čuvari tradicije i narodnih običaja, odlučili su u šokačkoj kući staro više od stotinu godina sačuvati i ponuditi autentičan doživljaj nekadašnje Šokadije, koja uključuje lokalne i baštinske posebnosti ali i domaću tradicijsku kuhinju. Na takvom se imanju, koje odiše tradicijom i starinskim načinom života, a prostire se na više od 2000 kvadrata, čovjek vraća svojim korijenima, zemlji i prirodi i odmiche od užurbane svakodnevice. Pojedini komadi namještaja u ovom objektu, potječu upravo od "Šokačke lady", Katarine Hepburn. Kada je 1880. u Županju stiglo devet engleskih industrijalaca, jedan od njih, Fredy Hepburn, zaljubio se u Katarinu, kći seoskog majstora, i njihovim vjenčanjem ona je postala prva "šokačka lady". Nakon smrti supruga, prije odlaska u Englesku 1947., darovala je Županji zemljište i zgrade nekadašnje tvornice tanina za uređenje nogometnog igrališta. Ondje je sagrađen Spomen-stadion prve nogometne lopte u Hrvatskoj, igralište NK-a Graničar te tereni Tenisa kluba Županja 1881.

Radionica ukrašavanja tikvica obilježava kraj ovog itinerera Na području Slavonije razvio se poseban oblik ukrašavanja ploda tikve koju nazivamo šarana tikvica. Pretpostavlja se kako su najvjerojatnije, prve motive na tikvici našarali pastiri, jer su u plodu tikve nosili vodu za piće, a čuvajući stoku od ranoga jutra do kasno navečer imali dovoljno vremena iskušati se u preciznim i dugotrajnim tehnikama ukrašavanja različitih tradicijskih predmeta. Nigdje u svijetu ne postoji način ukrašavanja tikvica kao što je to na području Slavonije, pa čak ni u drugim dijelovima Hrvatske. Etnološka istraživanja o ovom specifičnom tradicijskom rukotvorstvu pokazuju kako je šaranje tikvica na istoku Hrvatske započelo još u 18. stoljeću. Danas u Bošnjacima šaraju tikvice bračni par Marijana i Zdravko Bušić te često gostuju na radionicama u Muzeju u Županji, pokazujući svoje vještine. Šarane tikvice od nekoliko spomenutih šarača iz Gradišta čuvaju se Etnografskom muzeju u Zagrebu, u istome muzeju čuva se do sada nađena i najstarija šarana tikvica iz Gradišta. 'Šarana tikvica ne postoji nigdje u svijetu kao u Slavoniji ...od nje ne imam skupljega dobra, viruju...' (Matija Petar Katančić).

LAG Bosutski niz
Faličevci ul. 6, 32251 Privlaka
lag.bosutski.niz@gmail.com

Virovi – Vrata spačvanskog bazena

Istok Hrvatske zlatna je ravnica polja pšenice i kukuruza, no jedan golem dio jaš se zeleni pod šumom. Na četrdeset tisuća hektara divovski hrastovi stvaraju golemo prirodno stanište, gdje vladaju pjev ptica, rika jelena i ostali zvukovi prirode.

Virovi – Poučna staza Spačvanskom šumom – Rijeka Virovi
Trajanje: 2 dana

PRIMJER ITINERERA NA PODRUČJU LAG-a BOSUTSKI NIZ

Virovi – Vrata spačvanskog bazena

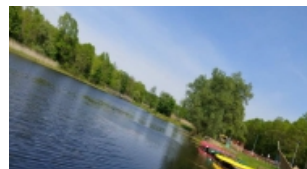
Virovi – Poučna staza Spačvanskom šumom – Rijeka Virovi

Dan 1

- 10:00 *Obilazak Bioekološko - edukacijskog centra Virovi – Interpretacijski centar*
Obilazak samog interpretacijskog centra, smještajnih kapaciteta, restorana, wellness zone u zatvorenom dijelu
- 10:40 *Terenski obilazak Bioekološko - edukacijskog centra Virovi*
Obilazak vanjskog dijela centra uključuje terase, sjenice, promatračnice za ptice, mol za brodice i kanue te kajake, mostić preko rijeke Virovi, dječje igralište
- 11:30 *Panoramska vožnja brodicom po rijeci Virovi*
- 13:30 *Ručak*
- 16:00 *Šetnja poučnim stazama Virovi*
Šetnja poučnim stazama kroz šume spačvanskog bazena nalaze se na području NATURE 2000 u srcu spačvanskog bazena stoljetnih hrastovih šuma. Puteljci prate tok rijeka Virovi i Vjerovi te vode do izletišta otočki Virovi i bošnjacki Vjero

Dan 1

- 09:00 *Safari spačvanskim bazenom*
Safari spačvanskim bazenom održati će se prema izboru sudionika kanuima, kajacima, čamcima, biciklom, pješke ili kvadovima

Spačvanska šuma, prije izgradnje savskog nasipa, bila je prirodna depresija u koju se Sava redovito izlivala i koju je naplavlivala, pa su tako i nastale šume na tom području. Cijela je spačvanska šuma premrežena tekućicama i kanalima: Bosut, Spačva, Brežnica, Virovi, Lubnja i Studva. Bosut nastaje kod Županje, nedaleko od Save. I umjesto da poteče ravno u veliku rijeku, on teče u unutrašnjost, uz rub Spačve i kod Lipovca ulazi u Srbiju. Za Bosut su Rimljani govorili da teče u dva smjera, ovisno o tome kako puše vjetar, aludirajući na mirnoću rijeke. Rijeka prevaljuje čak 186 km, a u Srbiji se ulijeva u Savu nedaleko od ušća Drine. Na ušću rječice Spačve u Bosut podignuta je zemljana brana koja u ljetnim mjesecima omogućuje više vode uzvodno, ali zato općenito remeti tok rijeke.

Bioekološko - edukacijski centar Virovi, naša prva destinacija, nalazi se na najnižoj koti Vukovarsko-Srijemske Županije, na svega 76 metara nadmorske visine. U prostranoj hrastovoj šumi koja se najveći komplekt hrastove šume u srcu Europe proteže se reljefno u donjem dijelu regije zapadni Srijem na području Vukovarsko-Srijemske Županije te AP Vojvodine (okruga Srijem). Situiran je u se u centralnom dijelu područja spačvanskih šuma isprepletenog rijekama Virovi, Vjerovi, Bosut, Spačva te Studva i ostalih malih rijeka. Odlična je početna i završna točka obilaska cjelokupnog područja gdje se sudionici mogu odmoriti, okrijepiti, informirati te kreirati rutu temeljem osobnih želja. Nakon obilaska centra slijedi panoramska vožnja brodicom po rijeci Virovi.

Od Bioekološko-edukacijskog centra Virovi na distanci 885 metara je i početna točka Poučne staze Virovi, zadnja točka prvoga dana. Ovdje se nalazi i Šumarska kuća. Iz ove pozicije razvija se zavojiti tok Virova u odmaku od ceste. Poučna staza prati ovaj odmak i razvija se uz vodotok unutar šumskog prostora usmjereno na sadržaje i vrijednosne elemente krajobraza povezujući opažačke točke. Sveukupna trasa poučne staze Virovi iznosi 2.727 metara. Odabrana je trasa već postojećih šumskih puteva i ribičkih staza. Staze su uređene kao postojeće zemljane staze (prirodno zatravljene unutar postojećih šumskih puteva i ribičkih staza). Na pozicijama nižih dijelova izgrađeno je segmentno premošćenje od drveta, sve od hrastovine. Na polaznim točkama su info-table, na pokaznim mjestima edukacijske table, a na prijelomnim točkama putokazi i informacije (svi ovi elementi su od hrastovine).

Šume su nešto posebno u Virovima te svakako treba prošetati njima i osjetiti dušu spačvanskog bazena, no niti rijeke ne treba zanemariti, njihova mala veličina je upravo čar Virova, čistoća, mir i spokoj, susret sa netaknutom prirodom, dabrovima, jelenima, leptirima, cvrkutom ptica. U drugom danu ovog itinerera odvijati će se safari spačvanskim bazenom. Kretanjem s kanuima, kajacima, čamcima, biciklom, pješke ili kvadovima dobiti će se potpuni utisak obilaska cijelog prostora nedirnutih šuma i rijeka.

Spačvanski bazen najniži je i najvlažniji dio bosutske Posavine pa prevladava hrast lužnjak koji voli dosta vode, ali to više nije tipično poplavno područje, poput rita. Odvodnja s okolnog poljoprivrednog zemljišta, ali i šumski kanali, snizili su razinu podzemnih voda i došlo je

do određenog sušenja šume, odnosno prelazak u suše zajednice. Mjestimice nalazimo močvarne džepove, gdje rastu posebice joha i poljski jasen. Spačva je svjetski poznata po tvrdom, čvrstom i trajnom drvu hrasta lužnjaka od koga se izrađuju parketi, namještaj, drvenarija, ali također željeznički pragovi, brodovi, mostovi i drugo.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

KLUB 7

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% HR

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Europska unija
Zajedno do fondova EU